Ч. 273 (12.979). Львів, Пятниця 4. грудня 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічне	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Господарські турботи Польщі.

Шляхом ревізії торговельної політики.

(Англійське вугілля конкурує вже на польському терені. — Емісар залізного промислу в Москві — Місія Залеського в Парижі і Льондоні. — Нова митна тарифа і монополі.)

Положення на світовому господарському фронті поставило перед польський уряд цілу низку преважних проблем, які настирливо домагаються розвязки. До валютових подій на заході долучились зміни в торговельно-фінансовій політиці багатьох держав, які виявляються у підвищеці митних тариф, у приноровленні компензат, преференційній і привозових обмеженнях для оборони краєвих валют. Те все витворило поважні барієри в обігу товарів і капіталістів. Вистарчить сказати, що *16 з 28 европ. держав завело в себе девізові загострення*, які в міжнародніх господарських відносинах ще більше зміцнюють момент стаґнації.

Оце, як теж внутрішня господарська ситуація, якої остання оцінка Інституту Конюнктур і цін („Кон. Ґосп." № 11.) є крайно песимістична, примушує міродатні чинники Польщі негайно інтервеніювати.

Промислові центри, Шлеськ і Лодзь, сиґналізують усе більші небезпеки. І так: анґлійське вугілля побиває з кожним днем більше польське вугілля в Скандинавії, ба що більше, *інвазія його в нутро краю, на Поморя і до Ґданська*, витворила небувалу досі грізну ситуацію. Вона тим грізніша, що анґлійці *продають своє вугілля в Польщі на 8 зол. від тони дешевше.*

Ще гірше є з залізним промислом, який після спинення достав до Рад. Союзу, станув перед питанням істнування. З Лодзі знов заповідають спадок експорту текстильки в грудні на 75 відсотків!

Не можна не признати центральному урядові у Варшаві, що робить він чимало, аби поставити таму катастрофі. Хоч заходи його виявляють усі признаки горячкової акції, не передуманої до краю.

Одним із таких заходів є наділення вугільного промислу премією 2.50 зол. від кожної тони, вивезеної поза кордони держави.

Можнаб зрештою не мати нічого проти такого поладнання експортових труднощів, колиб не одно „але". Досі демпінґову премію платили з власної кишені громадяни Польщі, набуваючи краєве вугілля по кількакратно вищій ціні, ніж закордонні щасливці. Підвищити ще більше краєві ціни було би кроком доволі рисковним і тому уряд взяв справу згаданих премій на себе, але тільки у формі позички. Цю позичку має вугільний промисл сплатети *після нового обниження гірничих заробітків у лютому 1931 р.* Себто премію мають заплатити тим разом робітники. Коли ж узяти під увагу, що заробітки шахтярів і так уже дуже мізерні, що в останньому часі введено на Шлеську щомісячне урльопування 1/11 частини залоги, аби дати хліб 6.000 безробітним, то не важко зрозуміти, чому згаданий крок уряду викликав поважні застереження на Шлеську. Критикуючи його — табор Корфантого збиває новий партійний капітал, який і так є там поважний.

Та вугільному промисловi сприяє бодай зима, збільшене запотребування як у краю, так і за кордоном.

Не так воно з залізом. Його продукція залежна в вивозі головно від одної держави, а саме від Совітів, кульгає тепер на обі ноги. В додатку заповіджена редукція бюдж. преліміnаря міністерства комунікації на рік 1932-3, з одночасною редукцією залізничних достав, грозить остаточним підрізанням гутництва. В яких розмірах поступає його занепад — про це інформують нас цифри. Ще в 1924 р. працювало в шлеських гутах 42.000 робітників, тепер працює 26.700, а після заповіджених уже редукцій має залишитись їх усього 11000!

Мало втішаючою є вістка, що директор гути „Бісмарк" інж. Бриґевич виїхав до Москви, аби совітські замовлення, незреалізовані досі наслідком спадку анґлійського фунта і неможливість здисконтування векслів, поставити на нову базу й евентуально добитися нових замовлень. Одначе ції поїздці не ворожать успіхів. Скрутне фінансове положення совітів ледви чи позволить їм іти на уступки і резиґнувати з корисної конюнктури, що витворилась завдяки валютовій крізі в Анґлії.

Лодзький промисл, що через нові прогібіційні мита Анґлії стратив найповажніший ринок для мануфактури і конфекції (реекспорт до кольоній), пробує викарабкатись із біди, шукаючи збуту в Голяндії, Бельгії, Франції і Данії. *Наразі Лодзь заповідає замороження експорту на 3/4*, що вдаряє не лишень по великому і малому фабричному промислі, але теж по помічним варстатам, по хатньому промислі дооколичних містечок лодзької округи.

Оце тільки турботливі епізоди із ситуації польської народньої господарки. *На чоло всіх питань вибивається зокрема справа нової митної тарифи.* Частинний матеріял до неї має привезти мін. Залеський, що переговорює саме з Францією в ціли навязання тіснішої економічної співпраці. Звідтіля має він виїхати теж до Анґлії. Від висліду тих переговорів залежать чимало на прямі майбутної торговельної політики Польщі.

Тимчасом у господарських польських кругах ведуть пристрасні дискусії на тему проектів уряду, в яких передбачується між іншим теж змонополізування деяких нових галузок приватного господарства. Після недавного змонополізування вивозу дерева, ввозу авт і автових частей (договір із „Фіятом"), уряд має намір змонополізувати ввіз бавовни і кави та ввести концесіонування торговлі металями з виімком заліза. Ці проекти поборюють завзято заінтересовані купці і промисловці, як теж теоретики-економісти, що в дальшому поступі етатизму бачать великі небезпеки для справи польського народнього господарства.

Інж. В. Н-вич.

Ціцікарська позиція пропала.

(Оригінальна кореспонденція з Харбіну.)

Харбін, 20. листопаду 1931.

Безглузда авантюра ґен. Маа дістала належну нагороду, а саме марш японських військ до Ціцікару, при чому рікою Нові поплили тисячі трупів. Коли почта принесе ці рядки до вас, події відійдуть в минуле і життя піде своїм шляхом до миру, якого дуже прагне населення цієї країни.

Як відомо з попередніх моїх листів, біля ріки Нові, що тече на південь від Ціцікару, японські війська мали не мало роботи на мості, заки привернули правильний рух потягів. Китайські війська робили нераз заходи, щоби знищити цей міст і цим примусити японців відійти на південь, але всі ці спроби не мали успіху. Зі всіх сторін до Ціцікару спішили частини китайських військ на допомогу ґен. Маа, але все це було на даремне.

Дня 16. листопаду японський ґен. Хонджо, командуючий армією квантунської военної округи звернувся до ґен. Маа з нотою, в якій домагався відступу його військ на північ і повного очищення Ціцікару та приналежних до нього місцевостей. Ґен. Маа не погодився на те, а навпаки, опираючись на радянців готовився до боротьби. При допомозі китайських ґазет м. Харбіна, а також російської преси (три харбінські ґазети) поширював вісти про перемогу своєї армії, про величезні втрати японців і т. п. І саме перед останнім наступом ця преса надрукувала, що ґен. Маа захопив кілька японських аеропляннів, гармат і багато полонених, але... вже на другий день в 4. год. вранці почались якісь підозрілі маневри китайських військ біля ст. Сань-дефань по обох сторонах Таонань-ціцікарської залізниці. Тоді японські війська перейшли до наступу і за кілька годин розбили частини ґен. У-Сун-Ліна, при чому вся японська армія перейшла до ґенерального наступу. Коли китайці подались, то японські аероплани надлетіли в кількости 16 штук та почали переслідувати відступаючу армію бомбами і скорострілами.

Стріляла також і артилерія. Гори китайських трупів покрили всі простори і японські війська з невеликими боями біля другої лінії охорони перейшли східньо-китайську залізницю так, що навіть ніхто цього не помітив та підійшли до самого міста Ціцікару. А 19. листопаду в 10. год. ранку заняли і само місто. Частини китайців відступили на схід від міста і подались до ріки Нові, щоби там найти переправу та втічи. Одначе японські частини їх дігнали та частинно розбили, а частинно загнали до ріки Нові, що саме в цьому місці дуже сильна, а де багато китайського війська потонуло. Сам ґен. Маа з невеликою рештою війська біля 100 крісів утік на північ до Кешаня. Вчора до м. Ціцікар увійшли війська ґен. Чжан-Чай-Пиня.

Харбінський головнокомандуючий ґен. Чжан-Цзинь-Куй отримав з Мукдену приказ приняти ціцікарську провінцію під свою опіку, куди він сьогодні і виїхав поспішним потягом. Так закінчився останній акт манджурської траґедії, спричиненої военними авантюрниками покрою покійного маршала Чжан-Цзо-Ліна, що колись був отаманом хунхузів, а потім за часів республики прийшов до влади.

У той-же час у Мукдені всюди повівають прапори нової держави — манджурської монархії. Як уже відомо всьому світові, наслідник китайського престолу імператор Пу-і став манджурським монархом. Новий прапор представляє собою жовте поле з драконом, що хоче проковтнути кулю-землю. Стара манджурська династія, що перед 265 роками війшла до Пекіну, щоби захопити й подолати Китай, тепер знов повернула на свою батьківщину, де багато родів старинної аристократії памятає ще часи імперії.

У південній Манджурії йде вже жвава праця над будівлею нового порядку, розробляють там пляни зміцнення фінансів краю, будівлі нових залізничих шляхів та фабрик, заводів, а потім іде підготовка до ліквідації тієї анархії, до якої допустили старі володарі.

Радянські представники тут не мають тепер ніякої певности для своєї дальшої праці, а тому вчора евакували два відділи місцевого радянського консуляту — відділи ДПУ та архів радянських громадян, паспортний відділ, а також листування консуляту за минулі роки.

Місто стоїть перед великими змінами в адміністративному апараті. Дотеперішній начальник поліції ґен. Ван-Жуй-Ху, правління котрого негативно відбивалося на всіх, хто не мав паспорту екстериторіяльности, уступає. За ним відходить такий хабарник як заступник голови правління східньо-китайської залізниці Лі-Шао-Ґен, він зумів за пять років свого урядування придбати в м. Харбін майна на 500—700.000 даянів, головним чином у будинках.

У черговому дописі дам докладні інформації про нового імператора Манджурії, та історію його династії, що має за своє гасло: „Ясне проміння для всіх"...

Микола В. Саміловuч

Світова й наша кріза та ще дещо.

Розмова з директором „Маслосоюзу" п. А. Палієм.

(Докінчення.)

— Який є вплив світової крізи на наші відносини? — питаю дальше.

— Український нарід в межах Польщі не має безпосереднього впливу на такі або інші наслідки крізи, він може її відповідними заходами тільки дещо злагіднити.

Коли порівняти вплив господарської крізи у міждержавних відносинах з відносинами поодиноких країв у цій самій державі, то можна би найти деяку схожість. Области з перевагою рільничого населення переносять цю крізу розмірно лекше, як ті области, де корчиться промисл, що викидає маси безробітних просто на вулицю, часом без куска хліба. Українські землі в Польщі мають саме наскрізь хліборобський характер. При цьому маємо одно застереження при ствердженні, що хлібороб переносить лекше крізу, а саме лиш тоді, якщо населення рільничої области не має надмірних тягарів супроти держави, або не є обдовжене, бо через те не є в силі сплачувати довгів грішми, одержаними за обезцінені хліборобські продукти. Таких селян може знова кріза позбавити останнього кусня землі.

В часі хліборобської крізи й обезцінення хліборобських продуктів виринає потреба доставляти на ринок найліпші хліборобські сирівці і готові продукти, за якими ще питає консумент і платить за те розмірно добру ціну. До цеї цілі потрібно тісної співпраці двох чинників, себто організації, яка би постійно вказувала і поучувала, як продукувати, і другої, яка би випродуковане організованим способом збувала. В наших відносинах покликані до цього: Господарське Т-во „Сільський Господар" і кооперація. Цю конечність мусить передовсім оцінити наша сільсько-господарська кооперація і приступити негайно до реалізації програми в діло, притягаючи до цеї праці Т-во „Сільський Господар".

Після випрацювання програми праці повинні її виконувати освічені агрономи під кермою і доглядом „Сільського Господаря". Кооперація у власному інтересі мусить дати удержання агрономічному апаратові, а її централя мусить запевнити збут продуктів. Усяка половична праця, як це дотепер було (праця агрономів на власну руку, без спільного проводу і контролі, без напряму продукції і наладнання збуту), не веде до цілі.

Наша сільсько-господарська кооперація, якої торги внаслідок слабої покупної сили селянина постійно падають, мусить собі здати з того справу, що ці торги **будуть дальше тільки меншати,** якщо сільсько-госп. кооперація, згідно зі своїм завданням, не займається поважною програмовою працею над сільсько господарською продукцією і збутом.

— Чи те саме можна сказати і про молочарську кооперацію?

— Ні, вона є саме доказом на те, що фахова продукція разом з наладнаним збутом навіть у цих важких часах приносить користи для селянина. Хоч ціни за масло на заграничних ринках також сильно обнизились, то всеж таки на добре вироблений продукт (як на наші відносини) находимо через організацію добрий збут і постійний приплив готівки. Продукція масла зорганізованих у Маслосоюзі кооператив наслідком крізи не меншає, але постійно збільшується. За 9 місяців цього року доставили молочарські кооперативи до Маслосоюзу 1,870.600 кг. масла і в порівнанні з тим самим часом минулого року (1,710.062) **достава зросла кругло на 10 проц.** Цей зріст був би далеко більший, якби не спізнена весна цього року, коли то впродовж перших 5 місяців продукція була дещо менша, як у 1930 р.

— Чи валютові хитання відбилися відемно на молочарській кооперації?

— Безперечно, що так, головно через англійського фунта, що нам цілковито унеможливило експорт до Англії. Від того часу спрямовуємо, подібно як і інші експортери масла, всі наші надвижки до европейських країв, де наслідком цього обнизилась ціна. Але ефективних страт через упадок англ. фунта ми не понесли ніяких, бо масло продаємо тільки за готівку, яку одержуємо зараз по висилці товару, а заграничну валюту вимінюємо негайно на золоті, яких потребуємо на виплату кооперативам. Завдяки тому, що Маслосоюз торгує тільки за готівку, молочарські кооперативи одержують свою належитість зараз при доставі, а їх центральна організація теж не поносить ніякого риску, бо продаж масла відбувається засадничо тільки за готівку. До цеї торгівлі вистарчають власні фонди нашого Союзу. На доказ трівкости торговельних основ Маслосоюзу мушу ствердити, що **Маслосоюз під цю пору не користується ніякими кредитами** і через те ніякі валютові „несподіванки" не можуть нарушити здорових основ молочарської централі.

— Які є вигляди для молочарської кооперації?

— Не зважаючи на те, чи радше саме тому, що істнує господарська кріза, наш Молочарський Союз розвиває якнайбільшу енергію на збирання власних фондів у кооперативах для построєння належно вивінованих у техн. уладження осередків перерібки молока — парових молочарень. Тим хочемо піднести дальше якість нашої продукції, щоби нас не витиснули з ринків збуту досконаліші продукти.

— Чи можлива у нас надпродукція масла, щоб на нього не було збуту?

— Так, але тільки на продукти лихої якости, бо **добрі продукти будуть завсіди мати першенство перед лихими і найдуть певний збут.** А якщо ми дамо добру продукцію, то вона своєю ціною буде певно конкуренційною, хоч би тому, що інша наша хліборобська продукція, не піднесена до цього ступеня якостево, не буде так поплачувати. А чейже селянин мусить щось продавати, хоч би на найконечніші видатки.

— Чи через те хочете сказати, що ми повинні всю нашу увагу звернути на молочарство?

— Ніколи в світі, в нинішніх відносинах це не було би навіть вказане. Я хотів цим тільки пояснити, які користи маємо з організованої продукції і збуту цеї ділянки хліборобської господарки. **Ми повинні в рівній мірі заінтересуватись усіми видами хліборобської продукції, але передовсім присвятитись годівельній господарці, бо виключно збіжева господарка без сумніву не оплачується.**

— Дозвольте, Пане Директор, завдати ще декілька питань, що безпосередньо не мають нічого спільного з метою моеї розмови, себто крізою. Йде про **декілька даних щодо стану Вашої інституції під цю пору.** Це так для заокруглення нашої розмови, з простої цікавости.

— Прошу дуже. Як я вже згадував, наша установа з ніяких кредитів не користає. Спирається на власних фондах. Частина з них забезпечена в недвижимостях у Львові, Стрию і Гребенові, решта — це оборотовий капітал. Говорячи цифрами, уділів маємо під цю пору на 111.794.67 зол., а в запасовім фонді маємо 310.783.66 зол.; разом 422.578.33 зол. Службовиків у нас в централі є 99 і шістьох шоферів до 7 вантажних авт, що розвозять товар. Крім них працює ще 29 денних робітників. Службовики мають свою кредитово-щадничу інституцію „Взаїмна Поміч Маслосоюзників", що зуміла зібрати досі ощадностей на квоту 69.942.8[illegible] золотих.

— Цеж поважна квота! — кличу здивований, а рівночасно захоплений таким поважним доказом зрозуміння ощадностевої ідеї.

— Очевидно! — каже дир. Палій, це як на наші відносини доволі поважна квота. З тих фондів заложили собі недавно маслосоюзники у Львові свій власний клюб, з метою плекання товариського співжиття.

— Та вернім ще до масла. Як представляється під цю пору збут масла?

— Головний продукт на наше масло і побічний — мід та яйця. Продається в 23 детайлічних крамницях, з яких один є поза межами Східної Галичини — в Катовицях. Решта масла йде на експорт за границю до Німеччини, Англії, Швайцарії, Чехії й інших держав. Останніми часами пробували ми висилати масло до Франції і Палестини. Експорт в цифрах ось такий: за 9 місяців цього року вислано 740.58[illegible] кг. масла за кордон, коли в тому самому часі в минулому року вислано тільки 701.108 кг. масла. Отже на яких 6 проц. експорт збільшився.

— Властиво — кажу — трапив я не на ту адресу — Вас кріза не діткнула. Але нічого. Стільки цікавих річей довідався, що, думаю, вони будуть цікавіші, ніж сама кріза.

Прощаюся і прошу вибачення за крадіж дорогого часу, бо клієнти, як чую за дверми, вже непокояться.

Нечаєнко.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. ГРУДНЯ 1931.

Л. І. 5)

Польща, Балтик і Україна.

(Докінчення.)

Українське питання. — Пояснення редакції журналу.

Тут автор вказує засоби для полагоди східн. фронту: поворот Вильна до Литви, яка в такому разі буде спільно з Польщею проти Німеччини; для білорусів автор вважає досить аграрну реформу й культурі полекші, а ось щодо українців:

„Але особливо треба вирішити українську проблему. Треба розглядати це питання у всьому його обсягу, треба відбудувати нову незалежну українську державу, старе українське галицько-волинське королівство. Зі своїми 8 міліонами мешканців, ця держава буде абсолютно здібна до життя з ґеографічного та економічного погляду. Якби ще Румунія відступила цій державі частину Буковини та бесарабські повіти, заселені українцями, Румунія моглаб тоді перенести більшу частину своїх сил проти угорського фронту. Очевидно, польська меншість, після аграрної реформи, давно вже потрібної, мусить дістати міцні ґарантії".

„Поміщена між Радами й Польщею, ця незалежна українська держава охоронятиме Польщу. Сама вона не рискуватиме большовицьку інвазію, бо очевидно, що українці з радянської республики ніколи не воюватимуть проти своїх визволених братів; навіть ймовірно, що вони не дозволять росіянам пересікти їх територію, щоби атакувати цю нову державу. Залишена на сході Польща таким чином придбає цілковиту свободу рухів на заході".

„Наша ідея, правда, смілива. Але у важких ситуаціях, які можуть стати трагічними, треба широких поглядів та обміркованої відваги".

„Або Польща залишиться на Балтиці, а тоді вона мусить упорядкувати українське питання, даючи змогу утворитися Галицько-волинській державі. Або вона сторчаком стоятиме на своїй подвійній амбіції, але тоді треба приготовитися до гіршого — до большовизації цілої Східної Европи, а в першу чергу самої Польщі. Хто тоді з цього виграє? Москва та Берлін".

*

Ось так виглядає стаття „Monde Slave", яку ми майже в цілості подали безсторонньо, без коментарів. Перші відгуки на неї прийшли з чеської та німецької преси. Не торкаємося й реаґування тутешньої преси, що теж належить до іншої теми. На статтю зареаґувало місцеве офіційне польське представництво, тим більше, що в журналістичних колах та тих, що слідкують за подіями Східної Европи, тільки й була розмова про передову в „Monde Slave".

Очевидно, що ваш кореспондент не знає й не може знати засобів та подробиць польської інтервенції, але що вона була й мабуть довга та гаряча, на це маємо документальний доказ:

Зошит „Monde Slave" за місяць липень, замісць передової приніс таке:

„Пояснення.

Деякі з наших польських другів були зворушені змістом, як не виразами, статті, підписаної трьома зірками, що звилася, як передова в „Monde Slave" в березні 1931 р.

„Редакція в ясній примітці зробила формальну жертву щодо політичних висновків цієї статті. Вона охоче повторює цю резерву, бажаючи розсіяти непорозуміння, що могло виринути наслідком непідписаної статті й бажаючи також не залишити сумного враження, що могло залишитися серед наших польських другів і співробітників. Редакція вважає за честь виправдати характер наукової інформації „Monde Slave", приймаючи тези, іноді нові, але які подаються авторами без полемічного характеру, бо вона вірна [illegible] принципові безсторонности. Чи треба додати, що редакція залишається на принципі европейської стабілізації єдиної шарантії мира, якого необхідність сьогодні більш, ніж колинебудь, пова для всього світа?"

Редакція.

*

Французька мова — класична мова дипломатії. У ніякій книжці не можна в гарнійшій формі сказати малоприємні речі. Ось враження з цього „пояснення" вельми й вельми делікатного. Зі змісту його, коли уважно його прочитати, видко проти чого зверталася польська інтервенція.

Є старе правило в журналістиці: обережно зі спростуваннями! Чинники, що викликали „пояснення" французького офіціозного славістичного органу ледве чи задоволені наслідком „пояснення". Воно знову звернуло увагу на [illegible] статтю про „Польщу, Балтик і Україну", а ті, що не читали її, кинулися прочитати [illegible] „Monde Slave" [illegible] існування „Monde Slave" в такій формі.

З польської преси.

Морока польських консерватистів з українською проблємою.

„Отвертий лист" Яна Бобжинського „до українського консерватиста".

II.

„Висилаю цього листа на південно-східні окраїни Польщі без докладнішої адреси, *бо не знаю її*", — починає „Польський консерватист" (д-р Ян Бобжинський) свого „Отвертого Листа", видрукованого на 14-ти перших сторінках XV-го тому „Нашей Пшишлосьці". Признання щире, але воно — будемо теж щирі — не приносить великої чести польському консервативному політикові й публіцистові: українське громадське життя є уже настільки здиференцioване, що нема ніяких труднощів пізнати цілі організовані українські групи з консервативно-суспільним обличчям, а кожний політик, що хоч сяк-так у тому житті орієнтується, може легко назвати десятки українських діячів, які зі світоглядом суспільного радикалізму не мають нічого спільного! І тому краще було „Польському консерватистові" не признаватися, що він тих правд не знає. Але читачеві того „Листа" таке признання надзвичайно облекшує лектуру: він мусить а пріорі виправдати всі промахи автора, які є сущим непорозумінням.

Отже, мовляв, український консерватист перебуває „десь там у тамтих сторонах" і „скромно ділає з нечисленною жмінкою прихильників", а довкола нього шаліють „флюкти демагогії та націоналістичне засліплення" його земляків, які у своїм радикалізмі є загіпнотизовані одним гаслом „Ляха за Сян!" Потім автор довго й широко описує умовини народин краківської групи „станьчиків", як на неї усі інші тодішні польські групи лаялися та яку проте спасенну творчо-позитивну ролю вона сповнила для польського нац. життя. Цю ролю автор називає органічною працею „у ріжних хліборобських, фінансових і господарських установах та передовсім працею над розвитком освіти: новочасної польської школи" (чи такої праці в українському громадянстві нема, чи воно постільки прожерте демагогією", що не признає конструктивної господарсько-культурної праці?!).

„Цілий той понад шістьдесятьлітній досвід нашої історичної консервативної школи хотів би я перелити на тебе, український консерватисте, щоби ти міг витягти з нього і для себе відповідні внески".

Після того слідують справжні ревеляції і для українських „радикалів" і „консерватистів":

„Бачу (?!) і чую (?!) нераз, що при спільнім конференційнім столі (?!) засідають твої і мої земляки, що не брак з обидвох сторін деяких зусиль, не брак доброї волі заключити т. зв. угоду (?!), отже чогось на зразок підписаного з обох сторін „пакту Келльоґа" про взаємну неаґресію на терені польської Червоної Руси, яку від шістьсот літ звязала доля дуже цупко з нашою державою, що більше з самою ідеєю і поняттям нашої Річипосполитої. Засідають при тих конференціях (?!) або з обох сторін наші й ваші радикали-демократи, або з вашої лише сторони радикали, а з нашої консерватисти".

Де, хто, що і як?! Можливо, що автор має на думці відомі дискусійні вечорі у львівських консерватистів, але там 1) не було ніякого „конференційного стола" і ніяких „конференцій", 2) усі, польські і українські учасники згори заявили, що вважають саму ідею „угоди", як собі її уявляє „Польський консерватист", нісенітницею, 3) коли автор уважає львівських членів міської ради — українців „радикалами", то зраджує таку знайомість українських осіб і відносин, при якій кінчається усяка дискусія. Що нпр. сказав би п. Бобжинський, колиб який український публіцист, вичислюючи визначних польських консерватистів, назвав між ними Санойцу, Путека чи Зmолу?!...

Але йдім далі. Отже автор ставить тезу, що реально думаючому полякові так само мусить залежати на корисній для вас полагоді української справи, як реально думаючому українцеві мусить залежати на втриманню і скріпленню польської держави.

Доказує автор цю тезу передовсім історичними помилками обох сторін: політикою польської шляхти й „королевят" з одного боку та політикою Хмельницького (союз з татарами, Переяславська угода) з другої. З помилок обох сторін скористала і нині користає лише Росія, підбехтуючи дальше українців проти поляків, щоби в остаточному результаті знищити останнє пристанище української національної думки. Але, мовляв, Польща не може й не буде істнувати без Галичини.

Правда, що князь Лев збудував шістьсот літ тому якесь мале містечко в тому місці, де нині стоїть Львів. Правда, що шістьсот чи сімсот літ тому панували ще руські князі в Галичі. Але правда теж, що швидко пот. Галицька Держава підупала, що зайняв її Казимир Вел. та вибудував великий замок і місто — — і т. д.

Тому, мовляв, українці повинні згори виректись усякої думки про Галичину, та працювати на сильну Польщу, яка є в інтересі України. Це задання тим лекше, що

Польща зовсім не хоче екстермінації українців.

Але щоби сповнити всі ті завдання супроти власного народу в Галичині, загально-української справи (та Польщі)

мусиш передовсім, український консерватисте, кинути в лице твоїм землякам усі ті правди, про які я згадав вище...

Повторяючи ще раз, що єдиною державою у світі, „якої життєвим інтересом є підтримка українських національних ідеалів", це Польща (на думку автора, видно, проблема Сходу Европи не цікавить нікого більше у світі, крім Польщі) і що „радикалізмом держави не будується" — автор накликує до створення „української політичної консервативної школи і до „консервативного фронту". На сам кінець переконує, що українцям треба рішуче „відірватися від „византійства" і як видимий цього знак — перейти на латинську азбуку, скасувати церковний календар і „східний стиль вашої архітектури" (!!), бо все це „асимілює вас мимохіть з російським світом"...

Ясна річ, що полемізувати з усіми тими „тезами" і „правдами" — цілком і неможливо і непотрібно. Треба, врештою, признати, що серед теоретичних виводів про радикалізм є деякі думки правильні, — але вони теж не є ніякою новиною. Суть зреферованої статті ось у чому: ш. автор хоче на силу перевести анальогію поміж польськими відносинами в 70 і 80 рр. XIX. ст. й українськими в 30. рр XX віку — і це основна груба помилка. Автор не бере під увагу цілком іншої суспільної структури українського народу, та зовсім іншого укладу політичних сил. Анальогія абсолютно фальшива, а тому й усі висновки з неї — цілком схиблені. Крім того автор страшенне упрощує цілу українську проблєму, так само, як упрощує нинішнє суспільно-політичне обличчя українського життя. Усе це спричинює, що вся, безсумнівно добра воля автора безнадійно тиняється по нетрах трансцидентального теоретизування, закрашеного націоналістичними комуналами, та йде зовсім на марне, не приносючи ніякої користи не лише польсько-українським взаєминам, але й самому польському консервативному таборові. Д-р Ян Бобжинський повинен почипати з зовсім іншого боку: знайомлення себе з фактами українського життя, з правдивим станом української нац.-політичної дійсности.

З життя Т-ва „Просвіта".

КОМУНІКАТ
Головного Виділу Товариства „Просвіта" у Львові
до всіх Хвальних Виділів Філій і Читалень та всіх П. Т. збірщиків „Дару Просвіті" в краю.

Розпорядком Міністерства Внутрішніх Справ у Варшаві з дня 17. вересня 1931 L. P. B. 14267/2/31 відкликано уділений адміністраційною владою дозвіл на збірку „Дару Просвіті" на час від 16 до 22-го грудня ц. р.

Головний Виділ подає цю зміну реченця до загального відома і надіється, що це причиниться якраз до кращого зорґанізування і переведення самої збірки. Про цю зміну повідомила канцелярія Т-ва окремими письмами всі філії в краю з цим порученням, щоби вони зі свого боку подали цю зміну до відома всім читальням і збірщикам.

Одночасно Канцелярія Т-ва розіслала зокрема по 3 штуки пропаґандових маніфестів, які обовязково належить ще перед збіркою вивісити на видному місці в домівці читальні, кооперативи і за раншою згодою Всч. ОО. Парохів при церквах. Для всіх інших читалень львівського і станиславівського воєвідства вислано маніфести до їхніх філій. Виділи читалень подбають про те, щоби згадані маніфести побрати в час з філіяльних канцелярій.

Головний Виділ надіється, що ціле українське Громадянство у зрозумінні необхідности негайної допомоги Товариству, подбає, щоби цьогорічна збірка на „Дар Просвіті" випала як найкраще.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ:

Д-р Іван Брик вр. м. голова. — Василь Мудрий вр. секретар.

9. грудня загальний перепис населення!

Дбайте, щоби в той день записано як вашу батьківську мову — українську мову. Домагайтеся двомовних аркушів і вписання вас по українськи. Перед підписанням аркуша — добре перевірюйте записані дані.

Ратуймо наш промисл!

А хібаж у нас є свій промисел? — Є, але щойно в пеленках, бо до війни ми мало або й зовсім не цікавилися такими справами й українського промислу так якби не було.

Повоєнні роки принесли нам зміну на краще. Почалася жива розбудова українського промислу. На жаль, заінтересування тією справою нашої суспільности дуже мале, на жаль, широкі круги українського громадянства ще належно не розуміють, у чім лежить вага рідного промислу.

Перед семи роками засновано у нас фабрику цукорків „Фортуна Нова". Здавалося, що цього роду промисл може гарно розвиватися, бо споживання солодищів у нас дуже розповсюджене не лише по містах, але й по селах. Треба признати, що неодин з нас радів, що врешті маємо свою рідну фабрику, що вона дає заняття своїм силам і що тим робом причиняється до творення незалежного українського робітничого стану.

Ми вже впевнилися в тому, що нам треба всіми силами здобувати наші міста й містечка, бо без того ми не зможемо бути панами у своїй хаті. А ми здобудемо міста не купном камяниць, бо на це нема в нас грошей, а лише тим, що число свідомих українських купців, ремісників, промисловців і робітників по містах і містечках побільшиться. Особливо робітники мусять найти працю у своїх. У чужих вони праці не найдуть, хіба що змінять свій обряд, а тим самим і народність, через що вже в першім поколінні для нас пропадуть.

Це здається така ясне і зрозуміле, що над тією справою ми не повинні навіть довго застановлятися.

Одначе ми, українці, або не розуміємо цього, або не хочемо розуміти. Як часто говоримо, або пишемо: свій до свого! гарний клич лишається кличем, без практичного приміненя. Що з того, подумає неодин, що куплю цукорок чужої фабрики. „Фортуна Нова" від цього ще не збанкротує. Це нагадує приповідку про тих жидів, з котрих кожний для вшанування рабіна мав принести до спільної бочки пляшку вина. Одна пляшка води не зашкодить — подумав один. Показалося, що всі так думали, бо в бочці рабін найшов чисту воду.

Зробить так один, другий, а потім то вже ввійде в звичай купувати чуже, а нехтувати своє. А коли часом у нього відізветься совість, що таке робити негодиться, то зараз найдеться виправдання і заспокоєння сумління: „У свого все погане, несмачне, а притім дороге"!

Чи можна такий закид зробити виробам „Фортуни Нової"?

Кожний, хто мав нагоду оглянути фабрику „Ф. Нової", виходив відтіля з почуттям повного вдоволення. Ледви чи друга львівська фабрика може похвалитися таким гігієнічним і модерним уладженням, як фабрика „Фортуни Нової". Це вже не пивничка, яких так багато намножилося у нашому краю, в яких нефахові крамарі виробляють нездоровий, шкідливими домішками крашений товар, який потім розпродують за дешевий гріш. Такого товару „Фортуна Нова" не пускає на ринок. Вона розуміє, що це народне здоровля і ... [illegible]

якби вона для поширення свого ринку збуту ішла аж на такі негідні способи. Тому вироби „Фортуни Нової" виконані по всім вимогам гігієни, з найкращих сирівців, без ніяких шкідливих домішок. Через що вони й дорожчі. Але не забуваймо, що ця наша одинока фабрика мусить тримати фаховий персонал, вкладає на консервацію машин, платить великі податки й чинитьби і їй важко конкурувати з підозрілими гей би підприємствами, приміщеними в норах, без машин, де працює родина звільнена від чинитьб і звідти виходить отруя, а не цукорок.

На жаль, наша суспільність цього часто не хоче зрозуміти і семиміліонове українське населення в Польщі не в силі цій одинокій установі дати таких основ, щоби істнування фабрики „Фортуни Нової" було вповні забезпечене і щоби вона могла використати всю свою продукційну спроможність. Наслідком цього фабрика працює дуже часто лише один день у тижні, через що псуються скоріше машини, робітники наражені на постійну втрату праці, а все це разом відбивається на так потрібному підприємстві. Якби не визначна допомога нашого мецената Ексцеленції Шептицького, та постійна торговельна підтримка „Народньої Торговлі", фабрика „Фортуни Нової" давно перестала би істнувати.

А є всі дані, що можна цю фабрику зробити підприємством европейських розмірів, котра заспокоювала би потреби не лише краю, але могла би також експортувати за границю. Маємо стільки кооператив, стільки приватних крамниць, що якби вони торгували цукровим крамом своєї фабрики, то вона відразу станула би на ноги. А розбудова й зріст цієї фабрики, це зріст нашого національного капіталу, нашої національної сили.

Та не лише незрозуміння з боку суспільности стоїть на перепоні розвиткові фабрики. Багацько українців приймає обовязки агентів чужинецьких цукрових фірм, заходить з чужим крамом до наших крамниць, котрі продають вироби „Фортуни Нової" і ведуть явну акцію проти рідного промислу. Розказують при тім несотворені речі про рідну установу, щоби лише позискати крамарів і скорше збути свій товар. Це вже не конкуренційна боротьба, це щось гірше. Кожний має право заробітку, але коли хтось такими гидкими методами послугується в користь чужого, нам ворожого капіталу, проти цього свідомий український загал повинен рішучо виступити й поборювати.

Ми потребуємо карности. Карности під кожним оглядом. Коли кинули ми клич: „Свій до свого!" — то сповнім його. Інакше ми не нація.

Коломия, 1. грудня 1931.

Д-р Андрій Чайківський.

Михайло Коцюба

доктор фільософії і медицини, емер. візитатор шкіл і шкільної Гіг. Львівської Кураторії відзнач. золотим хрестом заслуги, б. віцепрез. краєвої централі В. Г., б. краєвий інспектор шкіл, б. керманич держ. поради шкіл льв. шкіл і т. д.

Уроджений 20. жовтня 1855 р. у Верчанах, помер по важкій недузі, заосмотрений Найсв. Тайнами дня 1. грудня 1931 р.

Похорон відбудеться в пятницю дня 4. грудня в год. 12 в полудне з крипти ОО. Бернардинів на Личаківський цвинтар, на який запрошують Свояків, Приятелів і Знайомих. **Жінка і Родина.**

Львів, 2. грудня 1931 р.

Господарська комісія радить.

ВАРШАВА, 2. XII. ПАТ. В міністерстві рільництва відбулося під проводом мін. Полчинського перше засідання господарської комісії, покликаної міністром рільництва в характері дорадчого органу в господарських справах. На дневному порядку першого дня нарад найшлися такі справи: знижка цін інвентаря, проект стандартового закону для хліборобських продуктів та справа вживання деякими галузями промислу хліборобських сирівців краєвого походження.

Суди йдуть на руку гітлерівцям.

БЕРЛІН, 2. XII. ПАТ. В апеляційному процесі проти провідників Штальгельму, Зельдте і Дістеберга краєвий суд видав присуд, яким увільнив їх від вини та кари. В першій інстанції оба обвинувачені були засуджені за нарушення закону про охорону республики. Тойсам суд ухвалив обнизити грошеву кару, наложену на провідника гітлерівців Гебеса.

—o—

Ґанді вертає до Індії.

ЛЬОНДОН, 2. XII. ПАТ. Провідник індуського визвольного руху Ґанді після невдачної конференції Круглого Стола покине Льондон 5. грудня, щоби 14. ц. м. всісти в Бріндізі на корабель, який завезе його до Індії.

—o—

Підозрілі постачання.

ВАРШАВА, 2. XII. ПАТ. Дисциплінарне бюро при президенті міста дістало до розсліду низку справ, що торкаються діяльности б. директора міських заведень постачання, у Варшаві, Щуровського. Закидують йому неправильні умови та ріжні неточности, які наразили місто на страти в сумі 300 тисяч зол.

30-ліття сецесії українських студентів.

В дні 1. грудня 1901 р. українська студентська молодь зібралася на всестудентське віче в справі українського університету. Ствердила вона, що львівський університет на кожному кроці нехтує їхні права і хопилася збруї, яку в данному моменті уважала за найвідповіднішу і найкращу. Ухвалила покинути на знак протесту мури львівського університету і піти в чужину на чужі високі школи. Ця сецесія, як на тодішні часи і обставини, була відважним кроком. Він вперше примусив публичну опінію не тільки Австрії, але навіть европейську, заінтересуватися домаганнями українців зутраквізувати університет, а з тим і цілою українською проблємою.

Цього року комітет, зложений з визначних сецесіоністів і представників нинішнього студентського руху постановив вшанувати 30 ліття цієї небуденної хвилини святочною Академією в дні 1. грудня 1931 р. На запрошення і заклики в пресі зїхалося біля трьох десяток б. сецесіоністів.

Ранком відправили в катедрі св. Юра поминальне Богослуження за численних померших або тих, що впали у світовій чи визвольній боротьбі б. сецесіоністів. В полудне відбулася Святочна Академія, підчас якої хор „Бандуриста" відспівав „Молитву перед боєм Мосена-Біллєтера і „Урра в бій" Вахнянина. Д-р Старосольський у глибоко продуманому вступному слові зупинився над значінням сецесії для спопуляризування української справи, а зокрема українських високих шкіл в Европі.

Цю промову діяча, що відограв у студентському житті в часах сецесії провідну ролю, приняла публика, що битком заповнила велику салю Лисенка довгими оплесками.

Опісля проспівав з великим успіхом д-р Тиняк пісні „Квітка дрібная", „Думу про Ничая" та „Ой поля" Барвінського. Акомпаніював д-р Нестор Нижанківський.

П. Н. Юрчинська віддеклямувала з великим чуттям „Поворот Наполеона" Пелішека. Вкінці студ. А. Романюк вигосив довший реферат про боротьбу галицьких українців за високі школи.

Після закінчення Академії частина присутніх зовсім відрухово сформувалася в похід і пройшла вулицями Львова в напрямі на Личаківський цвинтар, де хотіла віддати поклін одному з борців за укр. високі школи бл. п. Адамові Коцкові. Підчас походу співала українські патріотичні пісні з окликами „Хай живе український університет". При вході на вул. Пекарську заступив їм дорогу відділ поліції і розігнав похід, при чому арештовано кількох студентів.

Частина походу дійшла до цвинтаря і тут вислухала на могилі Коцка панахиди.

Вечором цьогож дня відбулася в авлі Академічного Дому студентська вечера, на якій були присутні б. сецесіоністи зі Львова і краю та запрошені представники українських установ, передовсім студентських.

Вечір пройшов серед незвичайно симпатичної атмосфери. Підчас офіційної частини виголошено і відчитано низку привітів від б. сецесіоністів та українських установ. У неофіціяльній частині гості, б. сецесіоністи ділилися цікавими, інколи веселими споминами з часів сецесії та блукання по чужині.

Присутні й не счулися, як серед отих спогадів з минулого та жартів заступала їх північ. Нерадо, сказатиб з жалем увірвали нитку ілюзійспогадів з минулого, щоб вранці вернути знову до сірої буденщини.

—o—

Резолюція Союзу Нар. у манджурській справі.

ПАРИЖ, 2. XII. ПАТ. Рада Союзу Народів заапробувала проект резолюції, зладженої й принятої редакційним комітетом. За кожним параграфом резолюції іде коментар, написаний предсідником Ради та заапробований наперед Радою Союзу. Текст резолюції потверджує обовязуючу силу Ради Союзу з дня 30. вересня ц. р. і домагається, щоби Китай і Японія розпочали відповідну акцію, що уможливила би відкликання в короткому часі японських військ з терену окупації. Резолюція постановляє, що Комісія студій Далекого Сходу має складатися з 5 членів. Китай і Японія будуть в ньому репрезентовані одним асесором з кожної сторони. Комісія матиме право в кожній хвилині здавати Раді Союзу свій звіт, оскільки котранебудь сторона нарушилаб приняте зобовязання. Предсідник Ради Союзу має право скликати надзвичайну сесію Ради кожної хвилини. В коментарах до резолюції Бріян зазначує, що Рада Союзу привязує якнайбільше значіння до відкликання японських військ, з другої сторони натякає на конечність забезпечення населення і спокою та поборювання бандитизму, однак не подає, хто має за це подбати. Цілість резолюції буде принята Радою однодушно.

Демілітаризація Східних Прус.

БЕРЛІН 2. XII. ПАТ. Оголошена у „Вашінгтон Стар" стаття Вайля і інтерв'ю Деніцького в справі демілітаризації Східних Прус є дальше предметом коментарів німецької преси. Орґан канцлера Брінінґа „Германія" пише: „Демілітаризація Східних Прус і їхнє заложення митною унією з Польщею рівняється цілковитій видачі Польщі тієї загроженої провінції. Річ зрозуміла, що Німеччина відкидає заздалегідь всяку дискусію на цю тему". Гуґенберґівський „Льокаль Анцайгер" звертається з завивом до берлінських міродатних чинників, щоби зірвали з дотеперішньою байдужністю і наказали енергійну охорону Східних Прус. На думку націоналістичного „Таґ-у" погляди Деніцького свідчать, що Польща не тільки хоче вдержати теперішній стан посідання, але й хоче добути лінію Одри. Першим кроком до цього має бути демілітаризація Східних Прус. Цій небезпеці зможе протиставитися тільки такий німецький уряд, що здає собі справу з агресивного характеру польської закордонної політики.

Югославянський міністр Марінковіч у Варшаві.

В середу вранці приїхав до Варшави югославянський міністр закордонних справ Марінковіч з жінкою, директором югославянського політичного департаменту міністерства закордонних справ Паровичем, шефом кабінету Ковачевічем, директором господарського департаменту Пілієм і секретарем Павловичем. Гостей повитали на двірці урядові кола.

В міністерстві закордонних справ відбулося вполудне підписання порозуміння між Польщею і Югославією в наукових, шкільних і летунських справах. Опісля переведено виміну ратифікаційних документів консулярної конвенції між Польщею та Югославією з [illegible] 1927 року.

Після того міністр Марінковіч зложив вінок на гробі невідомого вояка й відїхав на замок на авдієнцію до президента Мосціцького. З черги зложив теж візиту премієрові Престорові.

—o—

ЗАГРЕБ, 2. XII. ПАТ. Хорватська й словінська преса обговорюючи виїзд міністра Марінковіча до Варшави, зазначує, що візита д-ра Марінковіча має характер маніфестації, зближення, співпраці та приязни між обома державами. Безпосередня стріча славянських міністрів на сході дає найкращі гарантії вдержання мира та господарської співпраці, що [illegible] [illegible].

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗМІНА ТЕЛЕФОНІЧНОЇ ТАРИФИ.

„Дзеннік Устав“ приносить розпорядження, на основі якого телефонічні оплати в квартальних ставках виноситимуть у Львові для приватних абонентів 60 зол., для збірних абонентів 84 зол., для прилюдних 108 зол. У нафтовім басейні в Дрогобичі, Трускавці та Східниці для приватних 48 зол., для збірних 69 зол., для прилюдних абонентів 90 зол. Нова тарифа обовязуватиме від 1. січня 1932.

АНГЛ. ДЕЛЕҐАЦІЯ НА РОЗЗБРОЙНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛЬОНДОН, 2. XII. ПАТ. Мекдональд повідомив, що англ. делеґатами на роззбройну конференцію будуть: Мекдональд, Саймон, Томс, Гейлсгем, Льондондері, Ейрі та Монсел.

НЕВТРАЛЬНА ПОЛОСА.

ТОКІО, 2. XII. ПАТ. Офіціяльно повідомляють, що не лише китайські війська повинні уступити поза кит. мур, а також Чан-Сю-Лінь має уступити з Чін-Чов. Японія пропонує, щоб контролю над невтр. полосою мав незалежний уряд у Мукдені.

Берестейський процес.

(33-ий день.)

У середу переслухували пос. Чапінського, провідника ППС. Каже, що вступ до „Чорної Брошури“ (про Берестя, написана в 3 мовах) написаний Вандервельдом, не є ворожий для Польщі. Вандервельд протестував лише проти системи в Польщі. Французька преса писала ще гостріше. Брошура не може зашкодити Польщі, навпаки завдяки тій брошурі витвориться думка, що в Польщі борються за право. Дальше свідок цитує уступи з французької консервативної преси про Берестя: Проф. Бартелемі сказав що такі події годі закваліфікувати навіть до фашизму. „Журналь де Деба“ перестерігав Польщу двічи перед процесом. Голосів, що одобрювали би арештування, св. не стрічав. ППС. ніколи не шкодила Польщі за кордоном, навпаки заслужилася там дуже для неї. Дальше свідок каже, що уряд вніс ко сой-му проект закону про збори. Цей проект то глум із свободи зборів. Довірочні збори не істнують, бо всюди може втиснутися поліцай.

Св. письменник, бувш. сенатор. **Андрій Струг** (правдиве йогоназвище: Тадей Галецький) на питання предсідника чому з літератури перейшов до політики, каже, що ніколи не втікав від суспільних справ. За молоду працював у політ. організації. За це опинився на засланні.

Обор. питається свідка, чи він дав інтервю для „Роботніка“, в якім були слова: „Переповнилася мірка“ та що ті слова цитує акт обвинувачення. **Св.** каже, що довго вагався дати інтервю, вкінці дав намовитися. Зміст інтервю був закваліфікований до конфіскати, всеж не був сконфіскований.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·00—8·89·50, канадійський долар 8·73·00—8·73·50, чеська корона 0·26·00—0·26·50, австрійський шілінг 1·15·00—1·18·00, румун. лей 0·05·00—0·05·25, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·72·00—1·73·00, фунт штерлінгів 32·00·00—33·00·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·00—2·11·50

Срібло: Австрійська корона 0·39·00—0·39·50, 5 австрійських корон 2·15·00—2·20·00, австрійський фльорен 1·10·00—1·15·00, російський рубель 1·5?·00—1·65·00, копійки за рубель 0·78·00—0·83·00.

Золото: 20 корон 39·50·00—40·50·00, 20 франків 36·00·00—37·00·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00, 10 російських рублів 51·50·00—52·50·00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 24.25—24.75, пшениця збірна 23.25—23.75, жито одноціле 25.25—25.50, жито збірне 24.50—24.75, ячмінь броварний 21—23, ячмінь на мливо 16.50—17, овес гал 22.50—23, овес збірний 20.50—21, кукуруза рум. 20—20.50, барабоља пром. 3—3.50, фасоля біла 18.50—20.50, фасоля краса 25—26, горох Вікторія 30—32, горох полевий 22—23, бобик 18—19.50, вика ярова 24.50—25, вика сіра 22—22.50, сіно прас. 9—10, солома прас. 4.50—5, гречка паст. 17—17.50, гречка на ... 15—18.50, льон 37—39, сімя коноп. 33—35, ріпак ... 31—32, крупи греч. 37—39, ... 43—46, просо 18.50—19, мак синій 83.50—93.50 ... 160—169, ... 25—26.

Після перерви зізнавав св. **пос. Хацінський** (голова клюбу ХД). **Прок.** пригадує йому, що при укладанні резолюцій крак. конгресу сподівалися обвинувачені замаху та питається з чийого боку. **Св.** відповідає, що проурядовий бльок не є програмово одноцілою ідеєю, тому тяжко відповісти докладно, відки вийшов би замах.

Св. **Хондзинський**, бувш. міністр, член НПР каже, що метою Центролеву була оборона нарушеного правного стану.

Освідомлюйте про значіння перепису селянські маси, домашню службу, сторожів, робітників і форналів.

НОВИНКИ

— **Переносини на захід. (Спростування).** В „Ділі“ з 2. грудня ц. р. надруковано статтю п. н. „Переносини на захід“ за моїм підписом. Стверджую, що цю статтю склав я на підставі сторонніх інформацій, без відома інтересованого. Від цього останнього саме довідуюся, що шкільний інспектор в Ленчиці, куди перенесено українського вчителя Корчинського, дав доручення, щоби він негайно вніс прохання на повернення йому посади управителя в Жукотині, пов. Турка, де він був доси, і що він може остати на своїй давній посаді. Так частинно була би направлена кривда, яку заподіяно названому учителеві. Тому всі наведені у попередній статті подробиці перестають бути актуальними. — **Пос. Дм. Великанович.**

— **Самогубство українського студента.** Вчора кинувся в 2. год. ночі під поїзд на шляху Львів-Зимна Вода молодий студент Андрій Охримович, син покійного Волод. Охримовича. Колеса поїзду роздавили голову нещасного студента та протяли на половину його тіло. Покійник був студентом львівської політехніки; до самогубства привела його нервова недуга. Передучора вийшов він у 6. год. вечора на прохід, родина не підозрівала нічого злого, несподівана вістка про нещастя була для неї великим ударом долі. — Поліція веде слідство, щоби виянити подробиці справи. При тій нагоді годиться напятнувати бруковий часопис „Експрес Вечорни“, який називає це „злочином із політичним підкладом“, щоби такою „сензацією“ жирувати на людському горю та збирати — бариші...

— **Затвердили вибраного президента Львова.** Постановою з 1. грудня ц. р. президент держави затвердив вибраного президента Львова — В. Дрояновського.

— **Українські артисти у львівському радіо.** Львівське радіо запросило на цикль виступів п. н. „Фортепянове тріо впродовж 300 літ“ тріо у складі пп. Пшенички (скрипка), Антона Рудницького (фортепян) і Рака (скрипка). Два перші — відомі українські артисти. Перший виступ відбудеться у радіо 10. ц. м., в год. 5.35 попол.

— **Гарний вчитель.** Львівська поліція арештувала приватного вчителя Мечислава Осядача під замітом сексуальних вибриків на своїх учениках і ученицях. Це той самий, що його усунули з посади за намагання використати темряву на представленні фільми в кіні „Рай“, — родина тієї учениці, що до неї він надто „залицявся“ заскаржила його до суду; вчора родичі одного з його учеників домагалися його арештування.

— **Виміна почтових марок.** Появилися фальшиві почтові марки 25-соткові. Міністерство почт повідомляє, що розходиться про марки з державних верстатів. Від 3. грудня ц. р. до 30. грудня ц. р. можна ті марки складати в усіх почтових урядах до виміни; від 3. грудня тих марок не можна вживати. Виміна тих марок на добрі тої самої вартости буде переведена після перевірки їхньої правдивости, себто найдальше в місяць від складення на почті.

— **Згоріла в огні.** В Чорнолізцях, пов Товмач, згоріла хата Роз. Ладин. Господиня згоріла живцем. Вогонь знищив теж три сусідні господарства.

— **Буревій над Виленщиною.** Над повітами виленським і дзісненським лютувала сніговія: кілька телефонічних проводів біля Долгинока ушкоджених.

— **Пожежа лічниці.** У познанській жидівській лічниці, де перебувало 70 осіб, вибухнула пожежа. Вогонь погасила за дві годині пожежна сторожа.

— **По широкому світі.** У Румунії сильні морози; над Чорним Морем лютувала буря, яка поробила шкоди серед фльоти. — У Греції морози; море збурене — кораблі спізняються. Близько Лепанте осів вантажний грецький корабель, але нема змоги його рятувати підчас бурі. — У Литві домагаються націоналісти обмеження числа чужинецьких слухачів на високих школах; це зашкодило би найбільше полякам. — Німеччина порвала спортові звязки з Литвою.

— **Друкарські „чортики“.** На сторінках вчорашнього (272) числа „Діла“ надто наявно „пожартував“ друкарський „чортик“ — це неособове сотворіння, безвідповідальне за свої вчинки. Наголовок статті на 3. стор. має звучати: „Морока польських консерватистів з українською (не „українською“) проблемою“, у підзаголовкові цієї статті має бути „консерватиста“; на стор. 4. має бути „Ускладнення в мировій розвязці“... В „Новинках“ докінчення „Присуду Соломона“ скочило на кінець „Боротьби львів“, яка має кінчитися словом „половини“, все дальше належить до „Присуду Соломона“.

З театру.

ВИСТАВИ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ У ЛЬВОВІ.

Про дві нові пєси, які ставить „Театр ім. Тобілевича“ у Львові в салі „Народнього Дому“: „Пургу“ та „Мину Мазайло“ ми писали. Це два першорядні твори, які варт побачити. Чуємо прихильні голоси, здебільша людей, що навіть не бачили пєси М. Куліша, що „Мина Мазайло“ — більшовицька агітка. Манія реагувати на літературні твори тільки одним політичним нервом — доказ великої культурної незрілости одиниці та громадянства. А якби й так було, що пєса справді налихана більшовицькою тенденцією? Чи це перешкоджає нам поглянути на неї і мати погляд на характеристичний зразок радянської літератури, яку знаємо так мало? Вже сам той факт, що пєса мала довгий і великий успіх на Радянській Україні надає їй своєрідної вартости.

В одній статті присланій до редакції автор радить нашому театрові завернути до старого народнього репертуару (від „Сватання на Гончарівці“ починаючи) тому, що він притягає чужу публику. Здається, що надія на цю публику запізна. Наш театр без підмог не всилі бути одночасно драматичним і оперовим, а відомо, що саме пісня та музика приваблювала найбільше чужинців до нашого театру. Далі: ми вийшли вже із тої стадії, коли не могли виконати власних ... а наші автори ... театр ... публикою.

до рівня чужинних і всилі ставити европейський репертуар.

На 5 днів 6 ріжних вистав, яких може 5 відсотків нашого населення бачило: у цьому три комедії — три драми, що кому до вподоби. Коли рік тому ставили „Жінку, що вбила“ та „Гетьмана Дорошенка“ в маленькій салі „Уль“ наша публика відходила від каси без білетів і бідні артисти не могли на тісній сцені розгорнути свого таланту. Тепер мають вони рідку нагоду виступити на справжній сцені, а наша публика побачити артистів у кращій обстанові, ніж їхня буденна, мандрівна. *м. р.*

З судової салі.

ПРОЦЕС ДАНЧІВСЬКОГО ТА ТОВ. ЗІ СТРИЙЩИНИ.

У вівторок, 2. ц. м. почалася перед лавою присяглих львівського суду розправа проти Андрія Данчівського та 5-ох товаришів зі Стрийщини, обвинувачених у державній зраді.

Обвинувачені, молоді хлопці, переважно студенти: 1) *Андрій Данчівський*, літ 21, з Навітич, жидачівського повіту, студ. техніки; 2) *Василь Шведа*, літ 29, з Черниці, жидачівського повіту, селянин; 3) *Богдан Гадайчук*, літ 20, з Угерська, жидачівського повіту, студ. техніки; 4) *Степан Новицький*, літ 26, зі Стрия; 5) *Роман Винницький*, літ 21, з Нижухова, стрийського повіту, студ. університету; 6) *Микола Мельничин*, літ 21, зі Стрия, гімн. абсольв.

Цю справу передав львівському судові Найвищий Суд, хоч вона мала відбутися у Стрию. Обвинувачує прок. Мостовський, кермує справою предсідник Ягодзінський, боронять: *д-р Старосольський, д-р Ганкевич* і *д-р Біляк.*

На початку розправи прок. *Мостовський* домагався вичеркнення д-ра Старосольського зі списку оборонців, щоби можна було його покликати на свідка на обставину балачки з підсудним Данчівським у справі побоїв. Предсідник заявив, що постанову трибуналу проголосить пізніше.

Акт обвинувачення закидує обвинуваченим *Андрієві Данчівському, Богданові Гадайчукові, Степанові Новицькому:* приналежність до УВО, творення областних відділів організації, вербування та вишкіл членів, ведення списку військово-вишколених людей та *Романові Винницькому, Миколі Мельничинові, Василеві Шведі* — дальшу співучасть.

Акт обвинувачення обосновує прокуратор на слідчих заходах стрийської поліції. У мешканні *Шведа поліція* найшла приказ УВО про ведення списків б. військових, вишколених і придатних до військової служби та самі списки, ведені по вимогам правильника. У слідстві зізнав Шведа, що ці матеріяли одержав від обв. Данчівського. Данчівський нібито намовляв Шведа до приготування мешканців села Черниці на хвилину українського повстання. На основі зізнань Шведи арештувала львівська поліція *Данчівського;* він у судовому слідстві відкликав свої поліційні признання, оправдуючи це побиттям, перевірка лікарів не виявила сліду побоїв, але обв. висловився у присутності розвідчика Радоня, що лікарі оглянули лише його груди й плечі, а його побили по пятах. У дальшому ході поліційних дослідів арештуала поліція у Львові *Гадайчука* під замітом кермування стрийською округою УВО і Новицького та Мельничина; вони не признавалися до вини.

Після прочитання акту обвинувачення, приступлено до переслухання всіх підсудних. Зізнання підсудних подамо в черговому числі.

Ціни набілу у Льв[illegible]і.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 2. XII. ц. р. за масло експортове та десерове пріма 3·60 зол., за літру молока 24—25 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 7·00 зол.

СПОРТ.

Успіхи українського змагуна.

У великих міжнародніх змаганнях атлетів у Гамбурзі, що саме закінчилися, першу нагороду дістав наш земляк **Олександер Гаркавенко,** відомий нам із своїх виступів зперед кількох літ у Львові. Саме нині дістала наша редакція особисту звістку від нього і фотографію через одного із аранжерів атлетичних змагань. Гаркавенко, що у свій час став славний перемогами в Ню Йорку, досі не тратить свого першого місця і в Европі. У Гамбурзі мав він найдобірніших світових противників тяжкої ваги і з усіми ними впорався дуже легко.

Ширші сходини КЛК.

Карпатський Лещетарський Клюб повідомляє, що ширші сходини відбудуться в пятницю 4. грудня в домівці Т-ва „Земля“, Ринок 43, з год. 7. веч. Порядок: 1) Вибір делегатів на заг. збори УСС. 2) Реферат інж. В. Рожанківського. 3) Хроніка. — **Виділ КЛК.**

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р філ. і мед. Михайло Коцюба, почесний член Тва „Просвіта“ і Т-ва „Сільський Господар“, б. президент Т-ва „Сільський Господар“, б. довголітній член рад усіх наших краєвих культурних, освітніх, шкільних та економічних установ, б. візитатор фахових і господарських шкіл львівської округи і т. д. і т. д., помер дня 1. грудня ц. р. у Львові в 76-ім році життя. Похорони відбудуться дня 4. грудня ц. р. в год. 12 вполудне з крипти оо. Бернадинів на Личаківський цвинтар. В. Й. П.!

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. І. Тобілевича у Станиславові):

ЛЬВІВ Саля Театру Ріжнородностей (Нар. Дім):

Четвер, 3. XII. „Жінка, що вбила“.
Пятниця, 4. XII. „Схоплення Сабінок“.
Субота, 5. XII. „Мина Мазайло“.
Неділя, 6. XII. „Церковна миш“ (год. 3. пополудні).
Неділя, 6. XII. „Гетьман Дорошенко“ (год. 7·30 вечором).
Білети скорше набувати в Союзному Базарі.

Львівський Український Театр „Цвіркун“ саля Ремісничої Палати, Стрілецька площа [illegible]):

Четвер, 7. XII., 7.30 веч. „1 + 1 = 3“. Музична сатира двох невідомих авторів у 15 точках (премієра)
Субота, [illegible]. XII., 7.30 веч. „1 + 1 = 3“. Музична сатира двох невідомих авторів у 15 точках.
Неділя, [illegible]. XII., 7.30 веч. „1 + 1 = 3“. Музична сатира двох невідомих авторів у 15 точках.

Театр Ріжнородностей:

Четвер, 3. грудня в годині 3·30 попол. **виїмково в Великім Театрі** „Про сліпого Кава, ворожку та парівну райських бовів“, сцен. казка Кулішівни.

Пятниця, 4. грудня в годині 7·30 веч **виїмково в Великім Театрі** „Штуба“.

Присилайте передплату!

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Світла великого міста“ (Чарлі Чаплін).
КАСІНО: „Натхнення“ (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: „Баркароля кохання“, „Веселий пеховець“.
ЛЕВ: „Буря над Закопаним“.
МАРУСЕНЬКА: „Баркароля кохання“, „Веселий пеховець“.
МІРАЖ: „Чужа наречена“ (Марлена Дітріх), „В пустині та пущі“.
ОАЗА: „Плейта фірми Ков“.
ПАЛЯС: Звукова комедія „Геть із коханням“ (Ліліяна Гарвей).
ПАН: „Біржа кохання“ (Марлена Дітріх).
ПАСАЖ: „Погоня в полумі“ (Уілієм Десмонд) та додатки.
ПРОМІНЬ: „Еротікон“.
СОНЦЕ: „Царевич“.
СТИЛЕВЕ: „Альравне“.
УПХА: „Любощі“ (Арт. Шніцлера) „Караюча долоня“.
ХИМЕРА: „На Сибір“ (Смосарська, Бродзіш).

Програма радіо.

Субота 5. грудня 1931.

Ляйпціг (259,3) 21·15 Концерт. **Моравська Острава** (263,4) 18·25 Пісні. **Брно** (341,7) 18·25 „Китайська музика“. **Льондон** (356,3) 21·00 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 19·05 Хор. **Гамбург** (372,2) 20·30 Танкова музика. **Букарешт** (394,2) 19·30 Опера. **Сотенс** (403,8) 20·00 Література. **Берлін** (419) 21·00 Веселий вечір. **Рим** (441,2) 21·00 Опера. **Лянгенберг** (472,4) 17·00 Концерт **Прага** (486,2) 18·25 „Перед різдвом“. **Міляно** (500,8) 17·10 Всячина. **Брюселя** (508,5) 18·30 „Святий Микола“. **Відень** (516,4) 20·15 Опера. **Рига** (524,5) 21·30 Танкова музика. **Мінхен** (532,9) 21·30 Танкова музика. **Будапешт** (550,5) 21·15 Хор. **Харків** (937,5) 15·00 20·00, 0·01 Концерти. **Ленінград** (1000) 18·30 Концерт. **Ослью** (1083) 20·05 Пісеньки. **Калюндборг** (1153,8) 20·00 „Данські танці“. **Москва** (1481) 16·00 Література.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 4. грудня 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11·58 Час із Варшави. 13·10 Про погоду дня. 13·15 „Господарська оповістка“ 15·15 „З життя польських співаків“. 15·20 Грошева біржа. 15·55 Куток недужих. 16·55 Навчання англійської мови. 17·10 „Польські королі у віденській церкві“. 17·35 Концерт. 18·50 Всячина. 19·10 Пісні гірників. 19·45 Радієвий щоденник. 20·00 Музична гутірка. 20·15 Концерт. 22·50 Спортові новини. 23·00 Пісні. Грамофонові кружки: 12·10, 15·45, 16·40, 19·40.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Наддніпрянський Український Театр дир. П. Карабіневича.

ВЕЛІЧКА.
3. XII. „Вій“.
4. XII. „Барон Циганів“.
5. XII. „Ніч гріху“ і концерт-кабарет.

БОХНЯ.
6. XII. „Гриць“.
7. XII. „Барон Циганів“.
8. XII. „Вій“.
9. XII. Ревія „Гайда на Мадеру“.

Театр прийме до хору сопранів і тенорів. — Зголошення по адресі репертуару.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.